

10. Raczyński R. Suwerenność – bezpieczeństwo – prawa człowieka // Studia Gdańskie. Wizje i rzeczywistość. 2015. T. XII. S. 133–151. URL: https://bazhum.muzhp.pl/media//files/Studia_Gdanske_Wizje_i_rzeczywistosc/Studia_Gdanske_Wizje_i_rzeczywistosc-r2015-t12/Studia_Gdanske_Wizje_i_rzeczywistosc-r2015-t12-s133-151/Studia_Gdanske_Wizje_i_rzeczywistosc-r2015-t12-s133-151.pdf (дата звернення 18.05.2023).

11. Tarasiewicz P. Suwerenność i własność światłerealiymu filozoficznego // Cywilizacja. 2015. T. 55. – S. 9–17. URL: <https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/9862/Tarasiewicz-Suwerennosc-Wlasnosc.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 18.05.2023).

Пивоваров В. М., к.філ.н., доц.,
завідувач кафедри культурології
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-МОВЛЕННЕВОЇ ОСОБИСТОСТІ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СУВЕРЕННОСТІ ЛЮДИНИ

Актуальність. Філософські основи забезпечення суверенності людини спираються на століття мислення про людську природу, силу та владу, справедливість і несправедливість, ідею суверенітету та наслідки для відносин усередині й між етнічними спільнотами. Історичні джерела цих ідей здебільшого ґрунтуються на європейському чи західному досвіді, але, як показують дослідження [4], це виходить на більш широкий спектр напрямів сучасної думки. Серед перспективних завдань є формування національної мовленнєвої особистості.

Виклад основної частини. Для ефективного теоретичного вивчення й аналізу поняття «національно-мовленнєвої особистості» здійснюється дослідження поняття комунікації та мови в комунікативній філософії. Своє бачення поняття «комунікації» і «мови» розробляють представники сучасної німецької комунікативної філософії. Їх ідеї, безумовно, є джерелами, смисловим підґрунтям для розуміння тих змін у сфері спілкування, світського та релігійного, які відбуваються під постійним впливом масової культури.

Одним із завдань вищої освіти є формування національно-мовленнєвої особистості, яка б володіла необхідними компетентностями, у соціально прийнятній мовленнєвій формі могла виражати свої вимоги, інтереси, наміри, доводити, обґрунтовувати, відстоювати власну точку зору [0]. У науковому дослідженні національно-мовленнєвої особистості здобувачів правничих спеціальностей перспективним є розроблення понятійного апарату, визначення філософського базису дефініцій. Ця галузь дослідження має певний перелік понять, але надалі потрібен попит на міждисциплінарні розвідки. Дослідження поняття національно-

мовленнєвої особистості правників можуть провадитися через терміни і поняття не тільки філософської, але й філологічної та юридичної науки, тому що понятійно-категоріальний апарат дослідження складається з різних складових, зокрема через спрямування в забезпеченні суверенності людини, яка формується через комунікаційні й мовні канали взаємодії осіб із зовнішнім середовищем.

Національно-мовленнєва особистість починає формуватися в молодшому віці, і саме в цей час модель мови є основою для забезпечення суверенності людини. Деякі науковці критично досліджують модель мови, яка лежить в основі політики та педагогіки молодшого віку [2]. Це питання суттєво актуалізувалося в умовах воєнного стану, коли значна кількість українських дітей потрапила в іншомовне середовище. Аргументи дослідників впливають з етнографічного дослідження за участю дітей молодшого віку, які відвідували центр денного догляду, який почав проводити значну частину своїх занять просто неба. Такий експеримент вплинув на зміни в практиках мовлення, які визначено як початок для реконцептуалізації мови та умов, за яких вона розвивається. Отже, у цьому випадку мова була поміщена в мультисенсорне та комунікативне середовище, яке саме буде надалі все більше впливати на зміни у формуванні національно-мовленнєвої особистості, яка має зберігати власну суверенність.

Закордонні дослідники звертають особливу увагу на спорідненість чи протилежність понять «я» та «ідентичність», які можуть неявно змішуватися в конструктивістських дослідженнях [3], тому вони, розуміючи онтологічну безпеку як багатовимірну структуру, призначену для підтвердження буття особистості, пропонують розглядати «ідентичність» лише як один з вимірів онтологічної безпеки та концептуалізувати особистісне в термінах індивідуальності. Такий підхід науковці вважають за можливе розуміти дискурсивний інститут суверенітету як екзистенціальний каркас, від якого залежить особистість, а отже, онтологічна безпека всіх держав [3].

У швидкозмінних інформаційних процесах визначається потенційний вплив великих мовних моделей (LLM) на визнання територіального суверенітету та його легітимізацію. Науковці стверджують [0], що хоча технологічні інструменти, такі як Карти Google і Великі мовні моделі (LLM), як-от ChatGPT OpenAI, часто сприймаються як неупереджені та об'єктивні, але це сприйняття є помилковим, оскільки алгоритми ШІ відображають тенденційність їх розробників.

Висновки. Формувати національно-мовленнєву особистість потрібно починати в молодшому віці з урахуванням мультимовного середовища.

Список використаних джерел:

1. Castillo-Eslava, Francisco, et al. The Role of Large Language Models in the Recognition of Territorial Sovereignty: An Analysis of the Construction of Legitimacy. *arXiv preprint arXiv:2304.06030*, 2023.

2. Hackett, Abigail; Maclure, Maggie; McMahon, Sarah. Reconceptualising early language development: matter, sensation and the more-than-human. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 2021, 42.6: 913-929. <https://doi.org/10.1080/01596306.2020.1767350>

3. Krickel-Choi, Nina C. State personhood and ontological security as a framework of existence: moving beyond identity, discovering sovereignty. *Cambridge Review of International Affairs*, 2022, 1–19. <https://doi.org/10.1080/09557571.2022.2108761>

4. Lawson, Stephanie. *International relations*. John Wiley & Sons, 2023. ISBN 13 978-5095-5624-3 https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=XBU-EAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA1960&ots=bStj49HBAw&sig=wwpo7HIROmrqXSPlqNSAaOCtU6s&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

5. Мигуля В. Філософське підґрунтя поняття «мови» та «комунікації» крізь призму дослідження національно-мовленнєвої особистості. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених*. Дрогобич : ВД «Гельветика», 2023. Вип. 59. Том 2. С. 315–320.

Качур М. Г., студентка
Університету митної справи та фінансів
Запорожченко Ю. В., д.і.н.,
професор кафедри історії та теорії держави і права
Університету митної справи та фінансів

ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА РАДЯНСЬКИХ СОЛДАТ У ЗОНІ ОКУПАЦІЇ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Девіантна поведінка тлумачиться як поведінка, яка не відповідає існуючим у суспільстві нормам, правилам, ролям. За думкою А. Коена, девіантною є поведінка, яка відрізняється від інституціоналізованих очікувань, тобто тих очікувань, що приймаються та визнаються законними усередині соціальної системи [1, 1].

В історії України ХХ ст. досвід подібної поведінки підтверджується реаліями більшовицько-українських війн ще в часи Української революції 1917–1921 рр., вакханаліями в часи Другої світової війни, та, як виявилось, «можемо повторити» досягло свого апогею девіантного прояву в сучасній неконвенційній війні Росії проти України, що розпочалася у 2014 р. й триває досі. Й те, що ми зараз бачимо, й те, що відбувалося понад 70 років тому, є не просто проявами психічного розладу, а злочином проти людяності, оскільки девіантна поведінка російських солдат і надалі завдає великої шкоди людству. Після розпаду СРСР, країною-агресором зруйновано спокій у Придністров'ї, Абхазії, Чечні, Грузії, Сирії та Україні. Аналіз причин та контексту такої поведінки може допомогти у попередженні майбутніх конфліктів та забезпеченні захисту прав людини у воєнних умовах.